

بررسی و تحلیل گفتمان مناظره در نامه‌های نهج البلاغه (مطالعه موردی نامه‌های ۶، ۹، ۲۸)

محمد غفوری فرا^۱، محمد مالمیر^۲

۱- استادیار گروه زبان و ادبیات عربی دانشگاه کوثر بجنورد

۲- کارشناسی ارشد زبان و ادبیات عربی، معاون پرورشی

چکیده

نهج البلاغه مهمترین و علمی‌ترین میراث بشری در حوزه معارف و آموزه‌های دینی است شیوه سخن‌وری، اتقان و استحکام سخن در نهج البلاغه آن را فراتر از سطح کلام بشری قرار داده است. بخش قابل توجهی از این میراث گران‌بها مشتمل بر مکاتباتی است که به رغم مکتوب، غیر شفاهی بودن می‌توان آن را در زمره فن مناظره به شمار آورد و از آن بین تحلیل شیوه و اسلوب امام علی (ع) در این نامه‌ها پرداخت. آداب مناظره، شیوه‌های مناظره قیود محدود کننده اخلاقی، سیاسی و علمی آن از جمله دستاوردهای تحلیل این بخش مهم از نهج البلاغه خواهد بود بعلاوه این که قرآن کریم نیز مجادله با اهل‌جدل را به قید احسن مقید نموده است و این نیز موید ضرورت التزام به حدود و ضوابط مناظره و مجادله است. از میان رسائل موجود در نهج البلاغه شریف نامه‌های شماره ۶-۹-۲۸ انتخاب و در خلال این مقاله مورد بحث و بررسی قرار گرفته است. نتایج پژوهش نشان می‌دهد که امام مناظرات خود را با آیات قرآنی و احادیث نبوی مزین کرده و از رویدادهای تاریخی نیز بهره می‌گیرد. همچنین استفاده از ضرب‌المثل، استعاره و تشبیه از جمله وجوه بلاغی موجود در نامه‌های امام علی (ع) می‌باشد.

واژگان کلیدی: نهج البلاغه، نامه‌ها، مناظره، گفتمان.